

Tilbake til fortiden? Konsekvenser av reverserte AAP-regler

Inger Cathrine Kann og Eirik Grønlien

Kunnskapsavdelingen, Arbeids- og velferdsdirektoratet

Det har vært betydelige endringer regelverket for arbeidsavklaringspenger (AAP) de siste årene. I 2018 ble maksimal ordinær stønadperiode (makstid) redusert til tre år, med strengere vilkår for forlengelser og innføring av en karenperiode. Endringene i 2022 fjernet karensåret og knyttet forlengelsesreglene til arbeidsdeltakelse. Makstiden på tre år ble beholdt. En viktig grunn til de utvidede forlengelsesmulighetene i 2022-reglene var å hindre at personer som kunne komme tilbake til arbeid, ble uføretrygdet.

Vi undersøker i denne artikkelen hvordan varigheten har utviklet seg fra 2016 til 2024, og hvorfor utviklingen har vært slik. Er det flere langtidsmottakere av AAP? Fungerer treårsregelen som en reell makstid? Betyr økningen i langtidsmottakere at færre blir uføretrygdet? Hva skjer etter at de slutter å motta AAP? Hvordan er arbeidstilknytningen for de som avslutter til arbeid?

Under pandemien fikk alle som nådde makstid automatisk forlengelse av AAP-perioden. Mange som startet å motta AAP i 2019 og tidlig i pandemien, mottar fortsatt AAP. Dette har ført til at antallet langtidsmottakere (over tre år) nå er 37 000, en økning på 8 600 etter at det nye regelverket trådte i kraft.

Treårsregelen fra 2018 er nå en reell makstid for de fleste mottakere, selv om den ikke praktiseres like strengt som den tidligere fireårsgrensen. Det er vanlig med korte forlengelser på 6-8 måneder mens mottakerne søker arbeid eller venter på behandling av uføresøknader. Forlengelser på opptil to år forekommer også, men sannsynligheten for avslutning øker markant etter to år. Forlengelser skjer i lagt mindre grad enn under koronaperioden. Det ser også ut til at antall som starter på uføretrygd går ned, og at reduksjonen er større enn økningen i langtidsmottakere.

Andelen som kommer i arbeid etter AAP er også høyere, og inntekten for de som er i arbeid har økt, noe som kan tyde på sterkere tilknytning til arbeidslivet og mindre sjanse for tilbakefall til AAP.